

pojedinaca, taj je prigovor, mislim, opravdan, ali do njega je, kako sam prije općenito spomenuo, došao kapelan Pavao, više umovanjem, nego li dokazima pravne naravi. Slično valja odgovoriti i na poteškoću, da uredovanje konzistorija može dovesti Ordinarija i do protivurječja. O tom nema sumnje, no sve to ovisi o kancelariji. Ona naime ne smije dostavljati konzistoriju poslove, koji po svojoj pravnoj naravi ili po okolnostima na nj ne spadaju.

Mislim, da je u prilog konzistorija zgodno spomenuti i ovo: Današnje okolnosti, u kojima živimo, često traže riješenja nekih slučajeva više prema razboritosti, nego li točno prema općem ili posebnome pravu. Takova pak riješenja dobro je iznijeti pred druge i onda dogovorno utvrditi.

2. Odluka, koju je kapelan Pavao primio, je pravno valjana. Premda mi nisu poznati običaji njegove dieceze, ipak je stalno, da je odluka pravno valjana, i da joj se on mora pokoriti, kako god on mislio o konzistoriju. Potpisana je naime po generalnom vikaru, a njemu pripada u diecezi potestas ordinaria vicaria u svim poslovima biskupije, izim u onima, koje si Ordinarij pridržaje, ili mu to Zakonik ne dopušta uopće ili bez posebnog ovlaštenja Ordinarijevog. Među ove ne spada navedeni slučaj.

Egzegetske bilješke.

Pometnja jezika kod gradnje kule babilonske.

U »Bogoslovskoj Smotri« br. 3. god. XV. (1927.) izašla je egzegetska bilješka o Gn. 11, 3. »Confundamus ibi linguam eorum«. — G. pisac tu dokazuje, kako spomenute riječi označuju izvanredno djelovanje Božje kod pometnje jezika. A to za to, jer da bi ideja »saveza naroda« u ono doba bila došla u sukob s planom božjim o spasenju čovjeka. S toga je Bog na čudesni način ostvario jezičnu razlikost da međusobno otudi i razdvoji ljude.

Ovako tumačenje izgleda nemoguće, a i nedostojno samoga Boga.

Graditelji »kule babilonske« ma ne znam koliko bili poduzetni i složni, nijesu nikoga, a najmanje Boga mogli da zabrinjuju svojim djelom. Gradili su opekama, te je njihova građevina već po sebi bila osuđena na kratki vijek. Niti se je bilo bojati, da će ih ta građevina držati u jedinstvu i na okupu, jer kad se uzumnože same će ih životne prilike prehrane i stanovanja rasijati svijetom.

Ne smije se tražiti izravno djelovanje Božje, kad je dovoljno i samo neizravno. U našem slučaju svatko vidi, da će već samo vrijeme proizvesti, da se ljudi rasprše po svijetu. Nužna će posljedica biti, da će se njihov zajednički jezik prema različitim životnim prilikama raspasti i na različite jezike; i to tim brže što će nestati za-

jedničkih veza među njima: gore, rijeke i pustinja će ih dijeliti jedne od drugih. To će mijenjanje jezika biti tim brže, što dugo ne će biti pismenih znakova, koji osporuju naglo mijenjanje.

Nedostojno je na neki način Boga, da baca kamen smutnje među ljude; ta nijesu li svi njegova djeca! Ako grade veliku kulu, da se proslave, ta u tome još nema nikakva zla. Da bi Bog bio prisiljen, da to izravno zapriječi, a nije postojala ni ikakva izričita zabrana.

Kako dakle da se onda tumače navedene riječi iz Gn 11, 3.?

Prije samog odgovora na ovo pitanje potrebna je odulja digresija.

Prva poglavlja Geneze — a k ovima pribrajamo i stavak o kuli babilonskoj — su danas nejasna i prvim poznavacima sv. Pisma. A ipak Mojsije je to napisao za proste Židove svoga vremena, koji su to morali i dobro razumjeti, jer drugčije nije Mojsije imao svrhe da o tome piše. Ipak danas vladaju sasvim različita, pa i oprečna mišljenja, o tim poglavljima. Razlog je tome, što tu mora da ima štošta, što Mojsije nije napisao, pa su kasnije interpolacije učinile nerazumljivim prvobitni jasni Mojsijev tekst. — Ove su interpolacije učinjene od židovskih rabina; najvjerojatnije u doba babilonskog sužanjstva. — Neke su interpolacije učinjene iz praktičnih religioznih motiva, tako n. pr. podjela povijesti stvaranja u šest dana, da time odskoči svetkovanje subotnog počinka, jer je i Bog počnuo taj dan od svoga rada. Druge su interpolacije učinjene iz manje važnih razloga; pa takova bi bila i cijela povijest o gradnji kule babilonske Gn 11, 1—9., s kojom su rabini htjeli da protumače riječ Babel, odnosno razlikost jezika na svijetu.

Razlozi bi bili slijedeći:

a) Cijeli stavak odviše naivno shvaća Boga i nemoguć je takav postupak Božji, kakvoga se ovdje opisuje; a sve iz razloga prije navedenih.

b) U predašnjem poglavlju (10.) govori se o raznim narodima i jezicima. Tu se navadaju i različita životna zanimanja i gradovi, koji su se već podigli po različitim predjelima.

c) Stavak kule babilonske ne odgovara ni kontekstu. Svatko, tko pomnjivo čita, vidi, da je nastavak zadnjeg retka 10. poglavlja u 10. retku 11. poglavlja.

d) Nekoji kritici teksta, kao bečki prof. Schlögl, zabacuju ovaj stavak kao interpolaciju radi novijih filoloških formi, koje podsjećaju na dobu babilonskog sužanjstva.

Proti ovom razlaganju mogao bi tko iznijeti razne poteškoće, imajući pred očima strahopočitanje Židova prema sv. Pismu. A opet znamo, da su Masorete prebrojili i sama slova svetoga teksta. I napokon zašto ne postoji koji tekst bez ovih tobožnjih interpolacija?

Povijest hebr. teksta za vrijeme sužanjstva i neposredno poslije istoga, dokazuje da su rabini mnogo toga umetali u sam Mojsijev tekst, koji je bio posve u njihovoj vlasti. Iz shvatljivih razloga najuplivniji su bili jeruzalemski rabini, pa je i njihov tekst važio kao mjerodavan i istisnuo sve druge, ako ih je bilo.

Medu samim rabinima ustali su napokon neki, koji nezadovoljni ovakim mrevaranjem svetoga teksta, htjeli su zapriječiti svako daljnje mijenjanje time, što su izbrojili pojedina slova teksta, kog su po njihovom shvaćanju kritično priredili i proglasili službenim. — Ovaj postupak Masoreta izgleda nam pretjeranim. To je više skrajna reakcija, ali to nam ujedno i najbolje dokazuje, kakva je sve samovolja do onda vladala u postupanju sa svetim tekstom. Jasno je takodjer, da ni Masoreti nijesu više mogli očistiti tekst od svih interpolacija, jer ih sami nijesu takvima smatrali ili su se bojali da odviše radikalnim izbacivanjem sumnjivih mjesta ne pokvare sav svoj posao.

Iz svega bi ovoga razlaganja slijedilo, kako se riječi i Gen. 11, 3. kao i cijeli stavak o kuli babilonskoj Gn 11, 1—9. ima smatrati prostom interpolacijom, te su po tom suvišna i nepotrebna sva egzegetska tumačenja spomenutih mjesta. **Dr. fr. T. Velnić.**

Iz crkvene povijesti.

Ivan i Leonardo de Cardinalibus, senjski biskupi XIV. stoljeća, prije zagrebački kanonici.

U »Bogoslovskoj Smotri« br. 4. godine 1927. na strani 418. priopćio je gosp. Dr. Josip Frančišković veoma interesantan članak o stolnoj crkvi u Senju, pak je tom prigodom spomenuo grobnicu senjskog biskupa Ivana de Cardinalibus, koju je god. 1392. podignuo njegov sinovac i nasljednik Leonardo.

Sabirajući svojedobno podatke o zagrebačkim kanonicima, našao sam pouzdane vijesti, da su oba senjska biskupa Ivan i Leonardo, prije nego li su postali senjski biskupi, bili zagrebački kanonici. U Farlatovom djelu *Illyricum Sacrum* ima više podataka o tim biskupima iz vremena njihovoga biskupovanja u Senju, ali iz prijašnje dobe njihovoga života se ništa ne navodi, pak stoga držim, da neće biti na odmet, ako priopćim, što sam našao u raznim spisima i djelima o tim znamenitim senjskim biskupima, a što nije poznato širjoj javnosti.

Ivan i Leonardo senjski biskupi, prema šematizmu senjske biskupije, (po Farlatiju) prvi od godine 1387. do 1392., drugi od 1392. do god. 1405. pišu se pod prezimenima: de Cardinalibus, i de Pensauro, kadkada de Pezaro, a Farlati piše: »Ioannes IV. Ep. Senien-